

Kolégium rektora

22.02.2023

Problematika prístupnosti na doméne stuba.sk

predkladá: **prof. Ing. arch. Ľubica Vitková, PhD.**
prorektorka

Vypracoval: **Ing. V. Svrček, Ing. Z. Mokošová**

Zdôvodnenie: Materiál je predložený ako aktuálna informácia v súvislosti s doručením výsledkov monitorovania prístupnosti www.stuba.sk MIRRI SR.

Návrh uznesenia: 1) KR STU prerokovalo materiál Problematika prístupnosti webového sídla www.stuba.sk vrátane odporúčania o zabezpečení profesionálnych technických redaktorov na úrovni STU aj fakúlt.

Materiál je predložený v súvislosti s problematikou riešenia prístupnosti webového sídla www.stuba.sk v nadväznosti na nevyhnutnosť rešpektovať platnú legislatívu.

V zmysle aktuálne platnej legislatívy (zákon 95/2019 Z.z. o informačných technológiách vo verejnej správe „zákon o ITVS“, Vyhláška Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu č. 78/2020 Z. z. o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy „vyhláška o štandardoch“ a právne záväzné akty Európskej únie) je každý orgán riadenia povinný dodržiavať štandardy prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií.

ÚPV R-STU na túto problematiku upozornil niekoľkokrát od roku 2021 (v písomných materiáloch predkladaných do grémií STU, ako aj na viacerých pracovných stretnutiach).

Na webovom sídle www.stuba.sk bola pracovníkmi MIRRI SR v dňoch 29. – 30. 6. 2022 opätovne overená prístupnosť zjednodušenou metódou, a to s výsledkom prístupnosti na úrovni 34%, čo predstavuje „**veľmi závažný nesúlad**“ so zásadami prístupnosti (42% v roku 2021). Tento nesúlad so zásadami prístupnosti spôsobuje vážne prekážky pre znevýhodnených používateľov v prístupe k informáciám, uverejneným na webovom sídle.

Predmetná analýza bola zrealizovaná na pôvodnej verzii webovej stránky university, ktorá medzitým prešla redizajnom a modernizáciou, a v súčasnosti je už prevádzkovaná v novej verzii. Stránky STU/fakúlt v aktuálnej verzii boli nasadené do produkčnej prevádzky v auguste 2022. V súčasnosti nie je známe, či prebehlo nejaké opätovné monitorovanie po spustení prevádzky modernizovaných webových stránok.

Pracovníci ÚPV R-STU sú administrátormi redakčného systému buxus, v rámci ktorého sú prevádzkované webové stránky STU/fakúlt a dlhodobo aktívne spolupracujú pri hľadaní riešení a optimalizácií funkcií s jeho dodávateľom (UI 42) tak, aby stránky zodpovedali legislative predovšetkým z technického hľadiska.

Aktuálne priebežne kontrolujú prípadné technické problémy súvisiace s prístupnosťou. Z technického hľadiska boli všetky systémové nedostatky, na ktoré poukázala analýza, odstránené už pri spustení prevádzky modernizovanej verzie webstránok.

Z analýzy jednoznačne vyplýva, že najväčší okruh problémov a pochybení predstavujú porušenia v rámci tvorby informačného obsahu. Tento generujú na stránky redaktori, ktorých je iba na úrovni R-STU/UP niekoľko desiatok (to isté platí o fakultných stránkach).

Ide predovšetkým o nesprávne vkladanie grafických prvkov, chýbajúce alternatívne názvy, nepoužívanie html zoznamov, nesprávne a nevhodné používanie tabuliek, nesprávne spracovanie grafického obsahu, nesprávne vytváranie a publikovanie PDF dokumentov, titulkovanie videí, nesprávne tvorenie URL odkazov,...).

Z pozície ÚPV R- STU nie je možné ovplyvniť, ako sú redaktori schopní vkladať informačný obsah.

Prioritné pracovné činnosti redaktorov majú totiž úplne odlišné odborné zameranie, vrátane znalostí predpisov a legislatívy, ktoré prináležia vykonávanej pracovnej agende. Majú teda minimálne alebo úplne nedostatočné praktické skúsenosti s pravidlami publikovania obsahu, nepoznajú pravidlá a normy programovacích jazykov HTML, CSS, JS... nakoľko to nepotrebujú k bezprostrednému zabezpečeniu svojej pracovnej agendy.

Majú tiež rôznu úroveň zručností pre korektnú prácu s nástrojmi office, t.j. obrázky/dokumenty/... nie sú častokrát uložené v správnom formáte, a následne správne použité pri vkladaní na stránku.

Očakávanie, že redaktori budú mať ďalšie časové kapacity na priebežné zdokonaľovanie sa

v rozsiahlej legislatíve o prístupnosti, príp. budú ochotní v budúcnosti na seba prevziať ešte aj zodpovednosť za jej prípadné porušenie, nie je reálne.

Na základe doručenej analýzy, ako aj z nej vyplývajúcich faktov, opätovne **odporúčame** do budúcnosti **riešiť tento problém zabezpečením profesionálnych technických redaktorov na úrovni STU aj fakúlt.**

V opačnom prípade nie je možné z dlhodobého hľadiska zabezpečiť korektné vkladanie obsahu. Dôsledkom tak môže byť klesajúci rating pri opakovaných monitorovaniach, príp. aj následný finančný postih zo strany ministerstva.

Technický redaktor musí mať zručnosti viazané na práce s vkladáním informácií na stránku, musí ovládať HTML a CSS pravidlá, a zároveň aj príslušnú legislatívu (vyhlášku 78/2020 Z. z. o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy,....), či pravidelne absolvovať školenia (MIRRI SR).

O týchto skutočnostiach a zodpovednosti musí byť riadne oboznámený vo svojej pracovnej náplni. V takom prípade je možné zaručiť vkladanie informácií aj materiálov na profesionálnej úrovni, ako aj vyvodiť príslušnú zodpovednosť.

Snahy o vytvorenie takejto pozície (pozícií) sa zatiaľ nestretli s pochopením.

Dodržiavanie legislatívy sa vzťahuje na všetky internetové informačné systémy, existujúce v rámci univerzity a všetkých jej súčastí. Ide o množstvo webových informačných systémov/stránok a aplikácií, ktoré vznikli a vznikajú v prostredí STU (projektové , katedrové, osobné,...)

Je to teda komplexná problematika, ktorú by mali zastrešovať pracoviská/odborníci pre oblasť IT, informačných systémov (vrátane primeranej odbornej komunikácie s príslušným pracoviskom na úrovni MIRRI SR, príp. aj so zodpovedajúcim zastúpením STU v príslušných komisiách/poradných grémiách MIRRI SR tvorených zástupcami univerzít/VŠ.

Podobne ako v prípade GDPR je potrebné ustanoviť na STU zodpovednú osobu, ktorá bude túto oblasť sledovať, metodicky usmerňovať a koordinovať, bude zodpovedná za komunikáciu s MIRRI SR za celú STU, bude poskytovať príslušné stanoviská voči ministerstvu, bude kompetentná vyjadrovať sa k otázkam a požiadavkám tohto orgánu a zastupovať univerzitu na zasadnutiach príslušných poradných orgánov/komisií ministerstva za oblasť VŠ, bude konzultantom k aktualizáciám legislatívnych predpisov, pripravovaných týmto orgánom, či bude pripravovať internú legislatívu STU k tejto problematike.

Takouto osobou nemôže byť žiadny administrátor ani redaktor RS buxus, nakoľko práve títo majú byť zodpovednou osobou metodicky usmerňovaní, kontrolovaní, príp. aj pre/školení.

Zabezpečenie systémového riešenia (napr. aj detailná analýza všetkých existujúcich stránok, systémov, aplikácií v rámci domény, stanovenie zodpovednej osoby na STU - ako v prípade GDPR,....) je mimo dosahu a kompetencií ÚPV R-STU.

V prípade, ak nebudú odstránené prvky nesúladu, resp. budú pri opakovaných monitorovaniach pretrvávajúť, môže to byť podnetom pre výkon kontroly podľa ustanovenia § 9 ods. 1 písm. t) zákona o ITVS, a s tým spojenými sankciami.

V prípade oprávneného podnetu a následnej sankcie neexistuje v súčasnosti na STU jednoznačná zodpovednosť, a rovnako je otázne, akým spôsobom a na koho ťarchu by boli prípadné pokuty hradené (rektorát, fakulta, UP?). Aj takéto pravidlá je potrebné v rámci systémového riešenia zdefinovať.

V súvislosti uvedenou problematikou sa dňa 26. 1. 2023 uskutočnilo pracovné stretnutie (prorektori Š. Stanko a Ľ. Vitková, riaditeľ CVT STU – M. Ďurkovič, pracovník CVT STU– R. Jaroška a pracovníci ÚPV R-STU – Z. Mokošová , V. Svrček).

Pracovníci UPV-STU odporučili v rámci diskusie nasledovné kroky, ktoré je potrebné v prostredí STU zrealizovať:

1. ustanoviť zodpovednú osobu pre danú problematiku v rámci STU (podobne ako pre GDPR)
2. urobiť pasportizáciu všetkých stránok, informačných systémov a aplikácií, ktoré sa nachádzajú na doméne stuba.sk
3. vytvoriť základný interný predpis, ktorý bude predmetnú problematiku a základné postupy upravovať.

Prítomní konštatovali, že riešenie predmetnej problematiky výrazne komplikujú nedostatočné personálne kapacity, ako aj neustále sa zhoršujúce finančné možnosti STU.